

Nieuwsbrief 35
WINTER 2014

EEN UITGAVE VAN
DE VERENIGING
"JACOB HONIG JSZ. JR."

HONIG BREETHUIS

Stationsstraat Koog aan de Zaan, 10 januari 1929.

Op de achtergrond de brug naar de Provinciale weg en rechts de Christelijke School uit 1914.
[Foto: GAZ 2101251; 22.09310; Coll. Rein van Houten, Koog aan de Zaan]

Handgeschreven bladmuziek "Kerslied" op papier met watermerk C & I HONIG [SAH]

Gepolychromeerde herinneringsvaas uit 1914 van de Christelijke School Koog-Zaandijk. De schildering toont ter weerszijden van de nieuwbouw uit 1914, de eerdere gebouwen uit 1873 en 1902. [Zaans Museum, Collectie "Jacob Honig Js. Jr." inv.nr. ZOV-03622]

DE CHRISTELIJKE SCHOOL TE KOOG (1914)

De aanbesteding voor de bouw van de Christelijke School aan de Stationsstraat 78 te Koog aan de Zaan vond plaats op 11 maart 1914. De laagste inschrijver was Jn. Kroonenberg voor f. 13.690,00. Op 28 april werd door de 8-jarige Hd. Bets de eerste steen van deze School met de Bijbel gelegd, terwijl de opening plaatsvond op 16 de-

cember 1914. Op 1 maart 1913 was de heer H. Pilon uit St. Jacoba-Parochie al tot hoofd benoemd. Op 1 mei 1924 verliet de heer H.H. Broekstra de school te Koog aan de Zaan, waar hij acht jaar hoofd was. Hij werd opgevolgd door de heer E. Slingenberg uit Kampen, die op 2 december 1935 werd opgevolgd door de heer P. van Daalen.

Nieuwe Christelijke school
Stationstraat, Koog-Zaandijk

De nieuwe Christelijke School te Koog-Zaandijk
[Prentbriefkaart, GAZ 41.00643]

DE HISTORISCHE VERENIGING KOOG-ZAANDIJK BRACHT AFGELOPEN JAAR EEN RIJK GEÏLLUSTREERD BOEK UIT OVER DE GESCHIEDENIS VAN HET ONDERWIJS IN KOOG EN ZAANDIJK, GETITELD "SKOOLTAID" EN SAMENGESTELD DOOR DIANA VAN DEN BERG

Heiwerkzaamheden voor de bouw van de Christelijke School met de Bijbel, Stationstraat Koog-Zaandijk, 1914 Op de plaats van deze school stond voorheen papiermolen "De Zwarte Bonsem" van de firma Jan Kool & Comp. [Foto: P. Nieuwstad, Koog aan de Zaan; ZOV, GAZ 21.01260]

1e steenlegging Christelijke School met de Bijbel, Stationstraat Koog-Zaandijk, 28 april 1914 [GAZ 22.17946; Coll. Rein van Houten, Koog aan de Zaan]

Christelijke School met de Bijbel Koog-Zaandijk, ca. 1915 [GAZ 22.18234; Coll. Rein van Houten Koog aan de Zaan]

Trijntje Crok-Brandenburg
Teunis Crok

Foto's Stichting Archief Honig(h)

DE KOPJES VAN CROK

De familie Crok bestaat al generaties lang. Op 4 augustus 1799 wordt in Westzaan Teunis Crok geboren, als vijfde en laatste kind van Jan Crok en Duifje den Adel. In 1823 trouwt hij op 23-jarige leeftijd met Trijntje Brandenburg, hij is dan brood-bakker. Na dit huwelijk wordt Teunis werkzaam in de handel van meel en granen. De man, inmiddels vader van drie zonen, besluit in 1843 om de windoliemolen 'De Engel' te kopen, waarin veelal lijnzaad verwerkt werd tot olie. Dit merkt het begin van zijn carrière als oliefabrikant. Twintig jaar later, op 6 juli 1863, vierten Trijntje en Teunis hun 40-jarig huwelijk. Deze herinnering is door hun kleinkinderen vereeuwigd op één van de porseleinen kopjes in de Zaankamer van het Honig Breethuis.

KLEINKINDEREN

Teunis en Trijntje kregen in totaal drie zonen: Jan, Cornelis en Dirk. Zij zorgden voor wel dertien kleinkinderen. Alhoewel niet al hun kleinkinderen erg oud zijn geworden, bleken zij wel betrokken als grootouders. Ter herinnering aan onder andere Trijntje, Dirk Nicolaas, Anna Agatha, Teunis Jz. (kinderen van Jan Crok) en Teunis en Trijntje porseleinen kopjes en schotels maken met de namen van hun kleinkinderen erop. Dit ging vaak om de herinnering aan een belangrijke gebeurtenis, zoals de eerste verjaardag. Ook dit porselein staat vandaag de dag in de Zaankamer van het Honig Breethuis.

Dewi Broerse

Bronnen:

<http://lucasriemens.nl/crok/index.htm>

<http://www.genealogieonline.nl/>

<http://www.zaans-industrieel-erfgoed.nl/>

TENTOONSTELLING van Zaanlandsche Oudheden en Merkwaardigheden.

De Commissie voor de Tentoonstelling van Zaanlandsche oudheden en merkwaardigheden aangemoedigd door de ondersteuning die zij van verscheidene zijden mogt ontvangen, roept bij deze alle bewoners der Zaanstreek op tot medewerking.

Heeft zij reeds toezegging van meer dan 700 voorwerpen, dit getal hoe aanzienlijk ook, is niet voldoende om de Tentoonstelling aan haar doel te doen beantwoorden.

Wij zij een klaar en duidelijk denkbeeld geven van het leven en het bedrijf van onze voorouders en van de geschiedenis der Zaanstreek, dan moet zij van alles bevatten wat op vroegere toestanden betrekking heeft.

Niet alleen voorwerpen die uitmuntten door prachtige stof of door fijnheid van bewerking verlangt de Commissie. Modellen en afbeeldingen van huizen, fabrieken en schepen, gereedschappen van den werkmans, huisraad, kleedingstukken, boeken, kaarten, plaatsbeschrijvingen, gezigten van de Zaan in een woord alles is haar welkom. Hetgeen maar min of meer strekken kan om ons in vroegere tijden te verplaatsen, behoort op deze Tentoonstelling te huis.

Wij deze Tentoonstelling, die eenig in haar soort zal zijn, belangrijk wezen voor de geschiedenis der Zaanstreek - wil deze Tentoonstelling niet alleen de bewoners van deze streek boeien, maar ook den vreemdeling tot zich trekken, dan moet iedereen medewerken tot het welgelukken dezer zaak.

Is de Raad der gemeente Zaandam goed voorgegaan en heeft hij voor de expositie der voorwerpen aan de Commissie belangeloos de noodige lokalen in het gemeentehuis afgestaan, zij vertrouwt dat dit voorbeeld navolging zal vinden en ieder het zijne zal bijdragen om de Tentoonstelling zoo luisterrijk en volledig mogelijk te doen zijn.

Opgave van voorwerpen wordt men verzocht te doen aan een der leden van de Commissie.

De Commissie voornoemd:

Mr. A. GREEBE,	Voorzitter.	J. J. HONIG, Secretaris.	Zaandijk.
H. ZWAARDENMAKER,	Penningmeester.	Mr. W. DONKER.	
C. HONDIUS,		A. SMIT Gz.	Warmerveer.
E. SMIT Gz.		B. H. VAN VLEUTEN.	Krommenie.
P. LATENSTEIN.	Zaandam.	J. M. VAN GELDER.	Assendelft.
E. G. VERKADE.		J. SCHAAPE.	Westzaan.
P. F. DEKKER.		J. KWANTES.	Oostzaan.
H. KLUIJVER.		S. BOY.	Jisp.
Mr. C. VISSER.		M. GROOTES Pz.	Warmer.
T. DULVIS Jz.	Koog aan de Zaan.	J. DE JONG.	
J. HONIG.		A. VAN DER WIJCK.	
M. K. HONIG.		H. BRAT.	
		J. WILDSCHUT.	
		H. STANT.	

Druk: Gt Dekker Gz. — Zaandam.

Wervingsaffiche t.b.v. de tentoonstelling van 1874.
J.J. Honig, Mr. Mt. Donker en burgemeester A. Smit
vertegenwoordigden binnen de tentoonstellingscom-
missie Zaandijk.
[Druk: Gt Dekker Gz., Zaandam; GAZ 63.0020]

Het stadhuis op de Burcht te Zaandam met tentoonstellingsbanier [Foto J.L. Breebaard, 1874; SAH]

Opstelling met portret van Jacob Honig Isz. Jr.
[Foto J.L. Breebaard, 1874; SAH]

Blik in de expositie met huisraad
[Foto J.L. Breebaard, 1874; GAZ 41.04267]

ZAANLANDSCHE OUD- EN

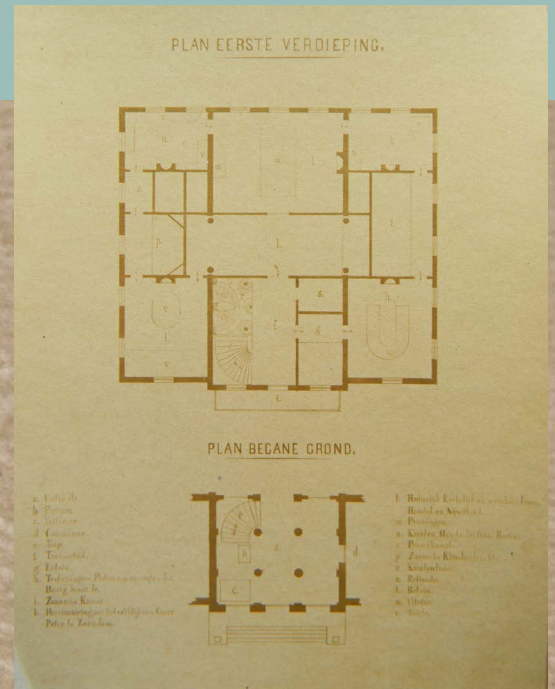
Vitrine met glaswerk en porselein. De Westzijderol is aan de bovenrand van de vitrine gemonteerd. [Foto J.L. Breebaard, 1874; GAZ 21.52328]

VAN AUGUSTUS TOT SEPTEMBER 1874 VOND IN HET ZAANDAMMER STADHUIS UIT 1848 NAAR ONTWERP VAN W.A. SCHOLTEN DE SPRAAKMAKENDE TENTOONSTELLING "ZAANLANDSCHE OUDHEDEN EN MERKWAARDIGHEDEN" PLAATS. DE KERN VAN DEZE EXPOSITIE WERD GEVORMD DOOR DE VERZAMELING VAN DE IN 1870 OVERLEDEN ZAANDIJKER BURGEMEESTER EN COLLECTIONEUR JACOB HONIG JSZ. JR. BIJGAANDE FOTO'S ZIJN VAN DE HAND VAN J.L. BREEBAARD. ONDANKS DE KOSTBARE SCHATTEN OOGT DE TENTOONSTELLING NAAR HUIDIGE BEGRIPPEN TOCH ENIGSZINS ALS EEN UITDRAGERIJ.

Blik in de expositie met huisraad, waaronder een vroeg 18e eeuwse notenhouten bedbankje, dat tegenwoordig staat opgesteld in de kraamkamer van het Honig Breethuis. Geheel links staat een houten kuipje waarin de naam van de 1e Zandijker burgemeester Dirk IJff Cornelisz. en het jaartal 1787 is uitgesneden.

[Foto J.L. Breebaard, 1874; GAZ 21.27888]

Plattegrond van de Tentoonstelling 1874 [SAH]

MERKWAARDIGHEDEN (1874)

Vitrine met glaswerk en porselein

[Foto J.L. Breebaard, 1874; GAZ 21.52329]

NB: De Westzijdjerol is aan de bovenrand van de vitrine gemonteerd

Tuinbeeldjes in het trappenhuis. Het terracotta tuinbeeldje van een koopman met driekantensteek en Goudse pijp wordt omringd door beeldjes die de zintuigen verbeelden. [Foto J.L. Breebaard, 1874; SAH]

OP 10 DECEMBER J.L. OPENDE HET ZAANS MUSEUM DE NIEUWE PRESENTATIE DIE GEÏNSPIREERD IS OP DE GOED BEZOCHTE EXPOSITIE UIT 1874. UITERAARD MAAKT DEZE EIGENTIJDSE OPSTELLING GEBRUIK VAN MODERNE EXPOSITIEMIDDELEN EN -METHODEN. MET DE OPLEVERING VAN DE NIEUWE PRESENTATIE NAM FOKELIEN RENCKENS-STENNEBERG OP PASSENDE WIJZE AFSCHEID ALS DIRECTEUR. ZIJ HEEFT VEEL BETEKENEND VOOR HET ZAANS MUSEUM EN DE INSTANDHOUDING EN PRESENTATIE VAN DE COLLECTIE "JACOB HONIG JSZ. JR.". ONZE VERENIGING DROEG FINANCIËEL BIJ AAN DE NIEUWE OPSTELLING.

HET SCHOOLBORD VAN MAARTJE CD. BREET

Uit de nalatenschap van mevrouw Elisabeth de Jongh (1931-2012) ontvingen wij een houten schooltas en een bootjesketting met bijbehorende broche, die oorspronkelijk hebben toebehoord aan de overgrootmoeder van mevrouw de Jongh. Daarbij gaat het om Maartje Cornelisd. Breet (Zaandijk, 26 maart 1842 - Zaandam, 9 juli 1898), echtgenote van Klaas Engels van de Stadt (Zaandam, 1843 – Zaandam, 1917).

Maartje was een dochter van Cornelis Klaasz. Breet (1818-1869) de Zaandijker papierfabriekster ter firma C & I HONIG BREET, een volle neef en vennoot van Cornelis en Jan Breet. Van Cornelis Kz. Breet beschikken we reeds sedert 2000 over een door S. Altman in 1869 gelithografeerd portret in ovale lijst. Deze Cornelis Kz. Breet huwde op 20 augustus 1844 met Neeltje Dekker (1821-1869). Tevens is er een daguerroptypie uit ca. 1850 bekend, waarop de papierfabriekster met echtgenote en kinderen te onderscheiden valt.

LUCHTHUIS

Het zgn. schoolbord is voorzien van de naam van de eigenaresse en het jaartal 1852. Daarnaast is er een voorstelling aangebracht van het woonhuis met het fraaie luchthuis aan de Lagedijk 48, dat drie generaties in bezit was bij de broers/ compagnons-papierfabrieksters ter firma C & I Honig. Te weten achtereenvolgens: Arent Jz. Breet (1745-1807); Klaas Cz. Breet (1784-1846) en voornoemde Cornelis Kz. Breet (1818-1869). Bij de schooltas is een 19e eeuwse foto van het woonhuis met luchthuis aan de Lagedijk 48 bijgeleverd.

De schooltas is uitgevoerd op een wijze die nagenoeg identiek is aan de beide tassen uit het kantoortje. Mogelijk hebben deze aan een broer en zus van Maartje Cz. Breet toebehoord. Het gezin bestond uit 3 zonen en 4 dochters. Hiertoe behoren: Guurtje Breet (1846-?), Klaas Cornelis Breet (?-1910), Neeltje van Doesburgh-Breet (1852-?), Guurtje Adriana Kluijver-Breet (1853-1901) en Jacob Breet Cz. (1855-1897), gehuwd met Trijntje Dekker (1853-1934), commissionair in effecten te Zaandijk. De schooltas zal deel gaan uitmaken van de presentatie "C & J HONIG BREET - 3 Generaties Zaans Papier".

PvL

De houten schooltas met fabriekswoning

MAARTJES NAZATEN (6) WILHELMINA JOHANNA WMD. HONIGH

Studioportret van het echtpaar Wilhelmina Johanna Honigh en Jan Cornelis van der Veur met hun oudste zoontjes Wilhelmus Marius en Marius Willem Gerard.
[Foto Hermelink, La Haye, SAH]

Studioportret van de kinderen van Wilhelmina Johanna Honigh en Jan Cornelis van der Veur: V.l.n.r.: Wilhelmus Marius, Wilhelmina Johanna, Carolinus Jan Jacobus en Marius Willem Gerard. De oudste twee jongens dragen schaatsen.
[Foto Alex van Dijck, Den Haag, SAH]

WILHELMINA JOHANNA WILLEMSDR. HONIGH WERD GEBOREN TE ZAANDIJK OP 24 DECEMBER 1850 ALS DE JONGSTE DOCHTER VAN WILLEM HONIGH EN MAARTJE BREET. ZE HUWDE OP 25 MEI 1876 JAN CORNELIS VAN DER MEER. NA ENKELE JAREN ZOU ZE HERTROUWEN MET DE LANDMETER JAN CORNELIS VAN DER VEUR, MET WIE ZE VIER KINDEREN KREEG. DIT WAREN WILHELMUS MARIUS (1879-1968), MARIUS WILLEM GERARD (1883-1954), WILHELMINA JOHANNA (1889-1976) EN CAROLINUS JAN JACOBUS (1891-1968). WILHELMINA STIERF TE LOOSDUINEN OP 15 JULI 1923.

Ambtsketen van
de vm. gemeente
Zaandijk
[Zaans Museum,
Coll. "Jacob Honig
Jsz. Jr." ZOV-
03648.04]

Andries Smit Gz., burgemeester van Zaandijk,
1872-1890. Lid van de Commissie voor de Ten-
toonstelling van 1874. [Foto SAH]

ZAANDIJKER BURGERSVADERS AAN ZET (1811-1974)

Tussen 1811 en 1974 heeft de gemeente Zaandijk veertien burgemeesters gekend. Dirk Corneliszoon IJff bekleedde dit ambt als eerste van 1811 tot 1813, gevolgd door Jan Koning [1813-1825], Dirk Donker [1825-1850], Dirk Vis [1850-1867], Jacob Honig Janszoon Junior [1867-1870], J. Rems [1871-1872] en L.G. Vernee [1872]. Jacob Honig Jsz. Jr. (1816-1870) legde de basis voor de Zaanlandsche Oudheidkundige Verzameling die nog altijd zijn naam draagt.

Andries Smit Gz. [1872-1890] was burgemeester ten tijde van de tentoonstelling van Zaanlandsche Oud- en Merkwaaardigheden in het Raadhuis te Zaandam. Smit vertegenwoordigde samen met J.J. Honig als secretaris en Mr. Mt. Donker binnen de Commissie voor de Tentoonstelling de gemeente Zaandijk. Onder burgemeester Pieter Karel Paul Julius van Sloten [1890-1901] vond de collectie "Jacob Honig Jsz. Jr. voor een halve eeuw een onderkomen in het Zaandijker Raadhuis.

Tot de samenvoeging der Zaangemeenten in 1974 kende Zaandijk voorts de burgemeesters P.A. van Wijngaarden [1901-1909], Dirk Jan Jacob Hellema [1909-1934], A.H. van Gelderen [1935-1944; 1946-1965], Gosse Oosterbaan [1965-1971] en R. Bakker [1971-1973]. Burgemeester Van Gelderen opende in 1940 de deuren van het pand aan de Lagedijk 80 als Zaanlandsche Oudheidkamer.

AGENDA:

18 januari, 15 februari, 19 april: Zondagmiddagconcert

8 maart: Pianoforte festival i.s.m. Raadhuis Zaandijk,
Weefhuis en Frans Wytema

[reserveren vanaf 1 januari via: www.honigbreethuis.nl]

De kabinetexpositie "Uit de schooltas van Treyntje van Vleuten" is verlengd t/m 29 maart

COLOFON

Deze nieuwsbrief is een uitgave van de Vereniging 'Jacob Honig Jsz. Jr.' en heeft tot doel leden en belangstellenden te informeren over activiteiten in het Honig Breethuis en de collectie 'Jacob Honig Jsz. Jr.', ondergebracht in het huis, het Zaan Museum en het Gemeentearchief Zaanstad.

Redactie: Pier van Leeuwen en Wikje van Ritbergen-Siewers

Tekstbijdrage: Dewi Broerse

Grafische vormgeving: Laura Verburg

Beeldmateriaal: Gemeentearchief Zaanstad, Stichting Archief Honig(h), Ruud van Ritbergen en Pier van Leeuwen

Drukwerk: Drukkerij De Top,
Koog aan de Zaan

Honig Breethuis: Lagedijk 80,
1544 BJ Zaandijk
Tel.: 075-6217626
E-mail: info@honigbreethuis.nl
Website: www.honigbreethuis.nl
Open: 1 oktober tot 1 april:
Don. t/m zon. 13.00 – 16.00 uur

De gevel van het Honig Breethuis in 1964. De winkelpui van het belendende pandje is eind 2014 door Bart Nieuwenhuijs in klassieke trant hersteld. Hier bevond zich oorspronkelijk de buitenkeuken van de familie Breet. [Foto Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed]